

Eduskunnan sivistysvaliokunnalle

OKM2020-00103

Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle komission

1) tiedonannosta Euroopan osaamisohjelmaksi ja

2) ehdotukseksi neuvoston suositukseksi ammatillisesta koulutuksesta

Opetus- ja kulttuuriministeriö toteaa asiantuntijalausuntonaan seuraavan:

Euroopan osaamisohjelma on poliittinen sateenvarjoaloite, joka pyrkii tarkastelemaan osaamisen kehittämistä ja päivittämistä kokonaisvaltaisesti yhdistämällä eri politiikka-aloja ja -aloitteita. Tavoitteena on tukea Euroopan elpymistä ja tulevaisuuden rakentamista vahvan ja monipuolisen osaamisen varaan jatkuvan oppimisen hengessä. Ohjelma sisältää jo olemassa olevia ja uusia aloitteita, minkä lisäksi huomiota kiinnitetään myös rahoitukseen. Suomi toivoo komissiolta selkeämpää tiekarttaa osaamisohjelman eri toimista, niiden aikatauluista sekä jäsenmaiden roolista ja vastuista. Osaamisohjelma vie eteenpäin keskeisiä Suomen EU-puheenjohtajuuskauden prioriteetteja, kuten koulutuksen ja tutkimuksen välinen yhteistyö, jatkuva oppiminen ja koulutukseen investointi.

Tiedonanto sisältää listauksen 12 toimenpidekokonaisuudesta, jotka komissio valmistelee tulevien kuukausien aikana. Suomen kannat näihin yksittäisiin aloitteisiin muodostetaan siinä vaiheessa, kun komissio on antanut niistä esityksensä.

Ammatillisen koulutuksen suosituksen tavoitteena on nykyaikaistaa ja virtaviivaistaa unionin ja sen jäsenmaiden ammatillista koulutusta koskevaa politiikkaa sekä tukea nuorten työllistymistä ja täydennys- ja uudelleenkoulutusta tarvitsevia aikuisia. Lisäksi tavoitteena on vahvistaa ammatillisen koulutuksen keskeistä asemaa elinikäisen oppimisen jatkumossa ja koronapandemiassa toipumisessa ja näin osaltaan rakentaa kestävämpää, oikeudenmukaisempaa ja selviytymiskykyisempää Euroopan unionia. Suositus on osa Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin täytäntöönpanoa ja jatkumoa vuonna 2002 käynnistyneelle Kööpenhaminan prosessille. Suositus on tarkoitettu hyväksyä koulutus-, nuoriso- ja urheiluneuvostossa 30.11.2020.

Suositus sisältää toimenpidesuosituksia jäsenmaille, komission tuki- ja seurantatoimia sekä koko unionin tasoisia tavoitteita opiskelijoiden työllistymiselle sekä työpaikalla järjestettävään koulutukseen ja kansainväliseen liikkuvuuteen osallistumiselle. Jäsenmaille annetut suositukset ovat pääosin linjassa Suomen ammattikoulutuspolitiikan kanssa, ja Suomi on jo kehittänyt ammatillisen koulutuksen järjestelmäänsä monilta osin suosituksen mukaiseen suuntaan.

Suosituksen käsittely alkoi koulutuskomiteassa heinäkuussa, ja sitä on käsitelty tähän mennessä neljä kertaa. Viimeinen käsittely on tämänhetkisen tiedon mukaan 22.10.2020. Suositus on kehittynyt Suomen kannalta positiiviseen suuntaan. Siitä on mm. poistettu yhteisiä tutkintoja ja opetussuunnitelmia koskevat määnninnat, ja jäsenmaiden säädösten ja olosuhteiden huomioon ottamista suosituksen toimeenpanossa on muutoinkin korostettu aiempaa vahvemmin. Lisäksi suosituksen käsitteitä ja ilmaisuja on tarkennettu ja ammatillisen koulutuksen roolia elinikäisen oppimisen valmiuksien antajana ja osana elinikäisen oppimisen ja ohjauksen jatkumoa vahvistettu. Määrälliset tavoitteet ovat toistaiseksi pysyneet ennallaan, vaikka useat jäsenmaat ovat esittäneet niihin muutosehdotuksia ja suhtautuneet varauksella esim. tavoitteiden realistisuuteen, laskentaperusteisiin tai vaikutuksiin jäsenmaihin. Vaikka määrälliset tavoitteet eivät kuvaa parhaalla mahdollisella tavalla ammatillisen koulutuksen moninaisuutta ja kokonaisuutta, Suomi olisi valmis hyväksymään ne. Esitettyihin tavoitteisiin liittyvä seurantatieto saataisiin pitkälti olemassa olevista seurantajärjestelmistä, mikä keventäisi jäsenmaiden työmäärää suosituksen toimeenpanon seurannassa ja raportoinnissa.